VOL. 4 | ISSUE 2 | FEB. 2018
(UGC Approved Journal No. 63716)

ISSN: 2454-5503
IMPACT FACTOR: 4.197 (IIJIF)

CHRONICLE OF HUMANITIES AND CULTURAL STUDIES

A BIMONTHLY REFEREED INTERNATIONAL JOURNAL

SPECIAL ISSUE
On the Occasion of One Day International Conference On

RECENT ADVANCES IN LANGUAGES, LITERATURE AND SOCIAL SCIENCES

17th February, 2018

(BOOK- 2)

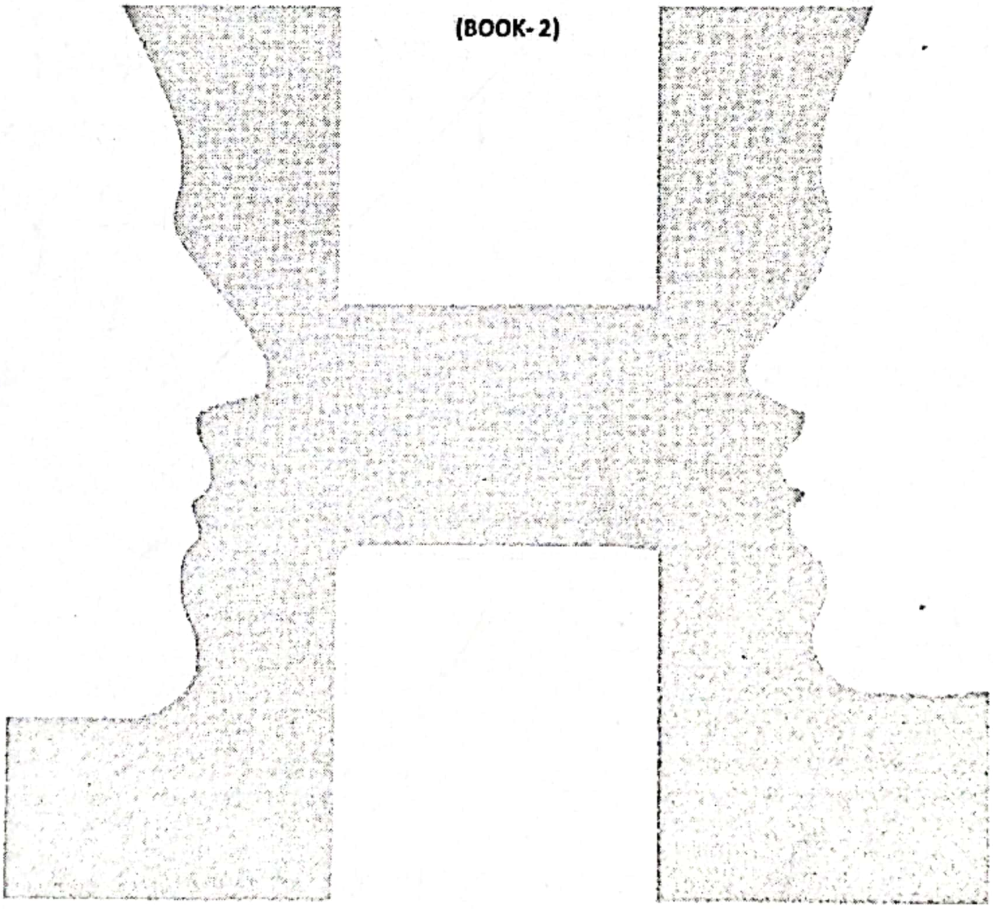

Guest Editors

Prof. Vinod Khedkar
Dr. Atmaram Tekale

ORGANIZED BY
MGEWS
CENTRE FOR HUMANITIES AND CULTURAL STUDIES,
KALYAN, DIST. THANE &
NEW MAN INTERNATIONAL JOURNAL OF
MULTI-DISCIPLINARY STUDIES, PARBHANI
www.newmanpublication.com

Scanned with OKEN Scanner

अनुक्रमणिका....

	गिताली पांडे	
1. डॉ. प्रभा अत्रे यांचे सांगितिक साहित्य : उद्देश आणि निर्मिती	प्रा.राऊतखेडकर महानंदा श्रीराम	05
2. महात्मा जोतीबा फुले आणि स्त्री सबलीकरण	प्रा.डॉ.स्वाती व्ही.पाटील	07
	डॉ.रेखा रामनाथ बनें	11
3. सॉक्रेटिसचे राजकीय तत्वज्ञान आणि लोकशाही	प्रा. कु. सुनिता तु. राठोड	12
4. महिला और राजकारण	प्रा. नवनाथ बंकट बडे	15
5. सामाजिक कायदे व समाज कल्याण व परिवर्तनाचे एक साधन	डॉ. संकेत सु. काळ	21
6. आधुनिकीकरणातील संयुक्त कुटुंबाचे अध्ययन	डॉ. रावसाहेब ठोके	25
7. विधी संघर्ष ग्रस्त बालक एक अध्ययन	डॉ.उमाकांत गायकवाड	30
8. पर्यावरण मानसषास्त्राची ओळख	प्रा. एन. एस. गेडाम	33
9. उपभोक्त्यांच्या वर्तवणुकीचे सैद्धांतीक दृष्टिकोन	डॉ. विनोद व्ही. ठाकुरदेसाई	36
10. शास्त्रीय संगीत साधना व आधुनिक तंत्रज्ञान –	प्रा. रणदिवे टी. वाय.	39
11. सार्क: उत्कांती, परिपूर्ती व आव्हाने	प्रा. सचिन सुरेशराव बंडगर	42
12. गोंड समाजाची लोककला आणि संगीत	चारुदत्त गोविंद आफळे	
13. नाट्यसंगीताचे बदलते स्वरुप	डॉ. अनया थत्ते	46
14. उस्ताद डॉ. गुलाम रसूल (परभणी)	संजय विष्णू सांगवीकर	51
15. सतपूडा के कोरकू जनजातिके प्रचलीत नृत्य प्रकार	डॉ.नारायणराव चौरे	55
16. संविधानवाद : संकल्पना आणि तत्वे	प्रा. डॉ. राजु वनारसे,	
	डॉ. सत्यपाल हरिभाऊ कांबळे	57
17. स्वच्छ भारत मिशन: धोरणात्मक विश्लेषण	प्रा. श्रीकृष्णपरिहार	
	प्रा. प्रवीण चव्हाण	61
18. महात्मा गांधींचे शैक्षणिक विचार	सौ.अनिता प्रेमराज भोळे	65
19. भारतीय प्रशासन: नागरी विकासाच्या दिशेने	डॉ. कदम डी.एम.	67
20. क्रीडा वार्तांची प्रभावक्षमता : एक अभ्यास	प्रा. उमेश रामचंद्र साडेगावकर	70
21. ग्रामीण विकासात मनरेगाचे योगदान –एक समाजशास्त्रीय अभ्यास	डॉ. दत्ता एम. तंगलवाड	74
22. योगाची उत्पत्ती आणि ऐतिहासिक विकास	प्रा.डॉ.ए.डी.टेकाळे	77
23. मुगलकालीन धार्मिक धोरण : एक अभ्यास	डॉ.संजय बाबुराव वाकळे	79
24. महिला सक्षमीकरण आणि कृषीक्षेत्र	डॉ. अश्रु जाधव	82
25. राजर्षी शाहू महाराजांचे 'स्त्री विषयक' कायद्यांचा सामाजिक अन्वयार्थ	प्रा. डॉ. सुरेश वि. धनवडे	85
26. तकनीकी सुविधा और कृषि विस्तार	डॉ. बिरंगणे एस.एस.	88
27. भारतीय संगीतातील परंपरा, नव्या संकल्पना व त्यांचा आस्वाद	डॉ. सुजाता व्यास	90
28. भारतीय मतदारांचा बदलणारा दृष्टीकोन	प्रा. सुपेकर व्ही.पी.	94
29. डॉ बाबासाहेब आंबेडकर आणि बुद्ध धम्म	प्रा. पाटील वंदना सांडूराव	96
30. लोकसंगीत और मानव जीवन	डॉ. वनिता तु. भोपत (केतकर)	99
31. खुल्या कारागृहातील कैद्यांचा पुनर्वसनात्मक अभ्यास	प्रा. विनोद बी. खेडकर	100
32. भारतीय संगीत पर विज्ञान का योगदान	प्रा.डॉ. चंद्रकिरण घाटे	105
33. भारतीय संगीताच्या प्रचार–प्रसाराचे सशक्त माध्यम : वारकरी संगीत	प्रा. विजय राधाकृष्ण आळशी	108
34. कोरकूओ के वाद्य एंव जानकारी	प्रा.विनोद डिगांबर वानखडे	111
35. ई–प्रशासन व ई–शासन फरक	प्रा. वितेश भारत निकते	113
36. भारतीय तत्वज्ञानात योगाभ्यासाचे महत्व	प्रा. सौ. कुलकर्णी स्वाती ना.	115
37. आजाद हिंद फौज में डॉ.लक्ष्मी सहगल का योगदान	डॉ. विवेकानंद ल. चव्हाण	117
38. लोकप्रशासन का परिचय	प्रा.डॉ. पी.पी. मुंडे	120
39. महिला सशक्तिकरण : के परिप्रेक्ष्य में महिलाओं की स्थिति	प्रा.डॉ.पुरुषोत्तम भ. मनगटे	123
40. महिला सबलीकरणामध्ये शासनाच्या योजना व कायदयांची भूमिका	सौ. घुगे जयश्री बापुराव	125
41. महिलांच्या आरोग्याचा समाजशास्त्रीय अभ्यास	पंदिलवाड ए. एम	127
42. पडीक जमिनीचा विकास व व्यवस्थापन एक भौगोलिक अभ्यास	प्रा. डॉ घुगे एस. पी	129
	प्रा. पठाण के. एम	

28

भारतीय मतदारांचा बदलणारा दृष्टीकोन (संदर्भ 2014 नंतरच्या निवडणुका)

प्रा. सुपेकर व्ही.पी.
राज्यषास्त्र विभाग
अण्णासाहेब आवटे कॉलेज, मंचर
मो. क्र. 9822853058

भारत ही जगातील सर्वात मोठी लोकषाही म्हणून वर्णिली जाते. तेव्हा त्यामागे इंग्लड, अमेरीका यांच्याप्रमाणे भारत ही उदार लोकषाहीप्रणाली असल्याचे सुचित केले जाते. खरोखरच घटनेच्या प्रस्तावनेमध्येच मूलतः भारत एक सार्वभौम, लोकषाही लोकसत्ता असल्याचे म्हटले आहे. वसाहतवादातून स्वातंत्र्य मिळाल्यानंतर मिळालेले सार्वभौमत्व, सार्वत्रीक मताधिकारावर आधारित मुक्त व स्पर्धात्मक निवडणुकांद्वारे सरकारची निवड या दृष्टीने लोकषाही गेल्या अनेक वर्षातील निवडणुका बहुतांषी मुक्त व न्याय आहेत. भारताने अनेक पक्ष पध्दती स्विकालेली असल्यामुळे अनेक पक्षीय प्रणाली निघाल्या आणि प्रत्येक प्रमुख पक्षांनी राज्य किंवा केंद्रस्थानी केव्हा न केव्हा सत्ता संपादली आहे. एका पक्षाकडून दुसऱ्या पक्षाकडे सत्तांतर शांतिपुर्ण आहे. ही उदार लोकषाहीची निर्णायक परीक्षा आहे.

भारतामध्ये जात, धर्म, पैसा या घटकांचा वापर करून निवडणूका लढविल्या तसेच जिंकल्या जात होत्या. मतदार मतदान करताना कोण पैसे देतो, कोण भेटवस्तू देतो, उमेदवार कोणत्या जातीचा, कोणत्या धर्माचा आहे. याचा विचार करून मतदान करत असत. राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण देखील मोठया प्रमाणवर घडून येत आहे. गुंड लोकांच्या दबावाला बळी पडून मतदान केले जात असे. एक गठ्ठा मतदान ही संकल्पना देखील भारतीय राजकारणात रूजली वेगवेगळया जातीधर्माच्या समुदयाला आपल्या पाठिषी बांधले की, राजकीय पक्षांचे काम चाले. परंतू 2014 च्या लोकसभा निवडणूकी पासून ते अलिकडे झालेल्या हिमाचल प्रदेष, गुजरात च्या विधानसभा निवडणूकांपर्यतच्यस निकालांचा विचार केला तर मतदारांचा राजकारणाकडे बघण्याचा दृष्टीकोन बदलत आहे. तो का बदलत आहे याचा अभ्यास करण्याचा प्रयत्न या शोधनिबंधामध्ये करण्यात आला आहे.

उद्दिष्टे :–

१. भारतीय निवडणूकीच्या प्रक्रियेत कोणकोणत्या घटकांचा आधार घेतला जातो याचा अभ्यास करणे.

२. नव्वदीच्या दषकातील युती किंवा आघाडयांमुळे भारतीय राजकारणाचा पोत कसा बदलत गेला यावर प्रकाष टाकणे.

३. भारतीय समाजाचा राजकारणाकडे बघण्याचा दृष्टीकोन तपासणे.

अभ्यासपध्दती :–

1) वर्णनात्मक 2) निबंधात्मक

लोकषाहीमध्ये मताधिकाराच्या शक्तीला कमी लेखून चालणार नाही. मतदारांच्या चैतन्याच्या लाटांनी भारतात बऱ्याच वेळेला राजकीय प्रक्रीयेची समिकरणे बदलून टाकलेली आहेत. उदा. 1977 चा आणीबाणीविरोधी लाट, 1984 च्या इंदिरा गांधी यांच्या हत्येनंतरची राजीव गांधी यांच्या सहानभूतीची लाट, तर 19898 मधील बोफोर्स प्रकरणातील दलालीच्या आरोपानंतरची त्यांच्यात विरोधी लाट तथापी निवडणूक प्रक्रियेत घुसलेल्या वाढत्या गुन्हेगारीकरणाने मताच्या मूल्याला मोठया प्रमाणत हानी पोहचविलेली आहे. राष्ट्राच्या बऱ्याच भागात पैसा आणि बळाचा वापर महत्वाच ठरला आहे तरीही हे मान्य करावे लागते की, निवडणूक प्रक्रियाच पुर्णार्थाने सत्तेला केवळ वैधता प्रदान करते. 2014 मध्ये लोकसभेच्या निवडणूका झाल्यापासून ज्या ज्या राज्यांमध्ये जसे की, उत्तरप्रदेष, गुजरात, हिमाचल प्रदेष यासारख्या कठकाणी ज्या ज्या विधानसभेच्या निवडणूका झाल्या, त्या निकालांवरून भारतीय राजकारणाची पारंपारीक चौकट बदलताना दिसते. गुजरातमध्ये गेली 22 वर्षे भाजपची सत्ता होती, तरीही निकालाच्या सुरूवातीला कॉंग्रेसने मतांमध्ये आघाडी घेतली तेव्हा शंकेचे वातावरण निर्माण झाले होते. नोटाबंदी, जीएसटी लागू करण्याचा निर्णय घेतल्याने भाजपाविषयी समाजामध्ये कटूता निर्माण झाल्याचे चित्र दिसत असतानाही गुजरातमध्ये भाजप सत्तेवर आला. नोटाबंदीच्या पार्ष्वभूमीवर मणिपूर, गोवा, उत्तरप्रदेष या राज्यांमध्ये देखील विधानसभेच्या निवडणूका झाल्या होत्या. परंतू तिथेसुध्दा जातीवादी राजकारण मागे पडलेले दिसते. या आगोदर तेथील राजकारण जात, धर्म, भाषा, लिंग या चौकटीच्या बाहेर काधीच जाताना दिसत नव्हते. बसपा,